

փախչել, չենք ուզեր, չենք ուզեր—ի գոռում-
ներ, գոչումներ—սիլ չէք ուզեր կաղաղակեն
անդին: Չենք ուզեր փախաղանք, չենք ուզեր
Մատթէոս եպիսկոպոսը, չենք ուզեր որ ասոնք
երևափոխան ըլլան:—Յարձակողաց առաջնորդը
պ. Գուլազաշ, վիթխարի սեղանաւոր մը, կը նըշ-
մարէ փափաղեանը, կը յարձկի վրան, կը բռնէ
վիզէն և ունիւմը կը գրպանէն հանելով կը
դնէ փափաղեանի կուրծքին, չուտ հրաժարա-
կանդ: մի քանի ուժեղ և արթուն անձինք կը
գլխին Գուլազաշի վրայ, կը յափշտակեն ու է-
վիւմը կը ձեռքերէն. կուզեն փափաղեանը
փախցնել, դռները փակուած են: Մէջքները կը
հասնեն, փափաղեան Մշոյ երևափոխան է. մէ-
ցինեւր գլուխը փափաղեանի պաշտպան է, կու-
զէ Գուլազաշը կտոր կտոր ընել զարկեցէք տը-
ղաք: կը պոռայ, մէջքները չեն գլուխը որու
զարնեն և սխալմամբ կը սկսեն հարուածները
փափաղեանի տեղաւ. դուրսէն փոքրիկ դուռ մը
կը յաջողեն բանալ և փափաղեանը փախցնել:—
Այս միջոցին թիւրք զինուորները կը հասնեն, ե-
կեղեցին կը պաշարեն, խաղաղութիւնը կը հաս-
տատուի, և 40—50 աթուղներու բեկորները դիա-
կի տեղ կը ծածկեն պատերազմի դաշտը:

Ինչո՞ւ չէին ուզեր փափաղեանը: Պ. փափա-
ղեան Աղզ. ժողովոյ մէջ Ս. Պատրիարքի և Աղզ.
վարչութեան գործերն քննադատողներուն պա-
րագլուխն էր: Վնասադատութիւններն երբեմն
խիստ կը լրացին և խորհրդարանական կենաց ան-
վարժ ժողովուրդի մը համար քննադատութիւնը
ամբաստանութիւն կը սեպուի: Այնպէս համա-
գում մը գոյացած էր թէ պ. փափաղեան պատ-
րիարքի անկումը կուզէ: Երևակայութիւնները
օրըստօրէ կը տաքան, և սա հետևութիւնը կը
հանեն թէ պ. փափաղեան Բ. Գրան գործին է
պատրիարքը տապալելու համար: Այս յիմար
և անտեղի կոտորածը շատ մտքերու մէջ կը տե-
ղաւորուի և աղբ արդիւնքը կը լրաց յալիս 4-ի
դէպքերը: Գարձեալ անհին և անտեղի կա-
կածներ Մատթէոս եպիսկոպոսի վրայ, իբր թէ
կաթողիկոսն և Մանլուսին կը ներշնչուի Ներ-
սէի դէմ: Սակայն Բնչու մոռնալ որ փափաղեան
պատրիարքի թախանձանօքն էր որ Բերլին գնաց.
Մատթէոս շատ վշտացած էր որ իր պատգամա-
ւորութիւնը կաթողիկոսի մօտ անպաշտ կը աւա-
—Ձգնէր այս անիւնը կատակները. դարմանա-
լին այս կէտն էր որ փափաղեանի և պատրիար-
քի յարաբերութիւններն այս վերջին միջոցին
շատ լաւ են. պատրիարքը միշտ կը սիրէ իր հին
բարեկամ փափաղեանը և սա որ ամեն անձէ ա-
ւելի հմուտ է աղգային գործոց միշտ օգտակար
եղած է և պիտի ըլլայ աղգային ղեկավարներուն:
Վերջի օրերն փափաղեանն էր որ համոզիլ փա-
տերով ջանաց համոզել Ներսէս սրբազանը որ
իր հրաժարականը ետ առնու:—Այս կէտերը
հասարակութիւնն շատերուն անծանօթ ըլլալով,
կուրծքեան յալիս 4-ի յարձակումը ըրին:

Ամենքը գիտեն թէ պատրիարքը չը կրնալով
գլխանալ Բ. Գրան ըրածներուն, հրաժարականը
կուտայ. հարստահարութեանց համար գրած
թաւր իրն էր և ոչ իսկ կը բանան կը կարգան
եղեր շատ անգամ:—Եթէ այսպէս Եւրոպայի ալ
կը հասկնանք թէ Բնչու պատրիարքին կը
հրաժարի, միթէ խեղացութիւն է ելլել այդ հրա-
ժարականին այնպիսի կեղծարանները տալ որ
ներքին պատճառներու վերաբերի և բոլոր
իր զօրութիւնը կորսնցնէ:—Սակայն այս ցաւա-
լի դէպքերուն հետևութիւններն ինչ ալ ըլլան,
չենք կարծիք որ պատրիարքի հրաժարականի
նշանակութիւնը խեղաթելներն:

Նրբ սրահը այսօր արեւմտեան էր, պատուի-
րակութիւնը ճամբայ կեղծէր ի խաղաղ, Ոսկեղ-
ջիւրի ամենքներն, ուր պարզ տան մը մէջ ա-
ռանձնացեալ է Ներսէս սրբազան: Տաք, կիզիչ
օդ մը: Պատուիրակութիւնը եկեղեցին քիչ մը
յոգնութիւն առնելէ վերջը կերթայ պատրիար-
քի մօտ: Ի դիմաց պատուիրակութեան խօսելու
պաշտօն կը տրուի խորէն Սրբազանի որ եկեղե-
ցականաց ներկայացուցիչ կը սեպուի, պ. Մերի-
էմ-Գուլի որ Աղզ. ժողովոյ ուղղակի ներկա-
յացուցիչն է և պ. Գր. Ներսէսեանի որ ժողովոյ
մեր մեծատանց թարգմանը կրնայ հանդիսանալ:
—Պատրիարքը մի առ մի կը բացատրէ այն
պատճառները որ կը հարկադրեն զինքն զանչ
իջնել, և մասնաւորապէս իր վատառողջ վի-
ճակը չը ներքի որ պէտք եղած խնամքը գոր-
ծոց ուղղութիւնը հսկէ: Պատգամաւորութեան
կողմանէ խօսողները կը յայտարարեն թէ ըմ-
բռնելով հանդերձ թէ Բնչ աստիճանի արդար են

Սրբազանի պատճառարանութիւններն, բայց և
այնպէս աղղը միաձայնութեամբ ուրիշ գլուխ
չուզէր իրեն, բայց միայն Ներսէս Սրբազանը:
Սրբազանի հրաժարելով արտաքին դժուարու-
թիւնները պիտի չը բարձուին: Իսկ վատառող-
ջութեան խնդրոյն գայով Աղզ. ժողովը փափագ
յայտնած է որ իսկ մը երկրորդական խնդիրներ
ու հոգը Սրբազանի վրայէն առնուին: Երկու
կողմանէ երկար պատճառարանութիւնէ վերջ
Սրբազանը կը յայտարարէ թէ աղղին ընդհա-
նուր կամացը առջև պարտաւոր է խոնարհիլ:
իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ որ աղղը
այսքան համակրութիւն ցոյց կուտայ իրեն և կը
յուսայ որ ապագային մէջ իր կամքէն անկախ
թեյութեանցը համար աղղը իրեն ներողամիտ
պիտի ըլլալ:

Հինգշաբթի երեկոյ շուտ մը տարածուեցաւ
այս լուրը և մեծ գոհունակութիւն պատճառեց:
Տեղուց բոլոր եւրոպական թերթերը կը հակա-
ռակէին պատրիարքի հրաժարմանը, այժմ գոհու-
թիւն կը յայտնեն:

Այսպէսով Ներսէս գործոց գլուխ կը մնայ վերս-
տին, և ապահովութիւն ստացած ըլլալով թէ
ժողովուրդը միշտ իրեն նեցուկն է, պիտի կրնայ
մեծ հեղինակութեամբ մը խօսել: Ստացած մաս-
նաւոր տեղեկութիւններէն կը հետեցնեն որ այս
անգամ Ներսէս ներքին գործոց մեծ կարեւորու-
թիւն պիտի տայ, վարչութեան մէջ ընդունակ և
դորձող անձինք պիտի մտնեն և արտաքին քա-
ղաքականութեան հետ զօրաւոր կերպով առաջ
պիտի մղէ ներքին գործոց բարեկարգութիւնը:
Հայաստանի մէջ պէտք եղած առաջնորդներն և
ուրիշ կարեւոր անձեր իրկելու հարկն զգալի է:
—Լուր տարածուեցաւ թէ Բ. Գուլազ Կահանյան
է Պատրիարքարանէն որ խրման և Գարեգին
վարդապետ Կ. Պօլիս բերուին իրենց ներկայու-
թիւնը վաճառ մէջ անախտ դէպքեր (Գրան
համար անախտ) կրնան յարուցանել ըսելով:
«Մասին» այս երեկոյ այս լուրը կը հերքէ:

Հայկակ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍՈՍԱՆԻՑ

Գալիք, 22 յունիսի 81

Որքան որ անցեալ անգամ մենք մի քանի
խօսքով տխուր ցաւալցութիւն էինք յայտնել
մեր Գալիքի աղգային գործերի և Արամեան
ղաղթի անմիջեմար դրութեան վրա, այս ան-
գամ նրա հակառակը պէտք է խօսենք, որովհետեւ
ներկայ ամսին մէջ բոլոր փոխկեցաւ, բոլորը
լաւ ապագայ են խոստանում և մենք էլ այժմ
լոյսում ենք նորանոր և պայծառ յոյսերի մէջ:
Այսօր սկսում աղգային ժողով կայացաւ ա-
ռաջնորդարանում, ուր Գրեգոր սրբազանի աշ-
խատութեամբ և նրա ստիպողին աղբիւրներն-
րով ընտրուեցաւ մի նոր հոգաբարձութիւն, որ
բաղկացած է 7 ազնուաբարոյ և աղգասէր ան-
ձինքներից: Առանց գովասանքի շուայելու մենք
այժմից այսքանս միայն կատենք, որ մեր նոր-
ընտիր հոգաբարձուները փորձառու և խղճմտա-
նաւոր մարդիկ լինելով, գիտեն իրարիցը կայ-
սեր տալ և Աստուծունը Աստուծուն: Նրանք
շատ լաւ զգացել են աղգային մանկուոյն դա-
տարակութեան պէտքը, հայ երեխաներին ճըշ-
մարիտ հայութեան և բարւոք ուսման մէջ կրը-
թելու անհրաժեշտութիւնը, որոնցից կախում
է մեր աղղի և հայրենիքի լուսաւոր ապագան,
ուստի և անցնելով իրանց պաշտօնի գլուխը,
սկսել են մտածել, որպէս զի զարգի համար
նոր եկամուտներ գտնեն և նրա նիւթակարը
ապահովեն: Եւ որովհետեւ Աւարայրեան օրիոր-
դական դպրոցն էլ մօտենում էր իր քայքայմա-
նը, վասն որոյ նրան էլ առին իրանց խնամոց
տակ, արական դպրոցի հետ միացնելով, Արա-
մեան երկսեռ դպրոց անուանեցին: Արղէն ու-
սուցիչներ են վարձում և մի քանիսն էլ նոր
պէտք է հրաւիրեն, ինչպէս և մի նոր վարձուհի:
Սրբազանի և նոր հոգաբարձութեան ջանքերով
այժմ Արամեան դպրոցի հարաւային կողմում
կառուցվում է մի նոր շէնքութիւն, որ պէտք է
պարունակէ աղգային ընթերցարանը և մի ըն-
դարձակ դահլիճ աղգային ժողովարանի և դաս-
ղան աղգաշահ հանդէսների համար. շինութեան
ծախքի մի մասը կը վճարէ ընթերցարանը, իսկ
մնացորդ մասը կը հոգացվի հանգանակու-
թեամբ: Եւ նրա սկսված է և առաջ է գնում:
Վերջապէս մեր նոր հոգաբարձութեան եռանդը
տեսնելով, սիրելի է հաւատալ, որ եթէ նա մի-

«Գորգեան հանգոյցի» չի հանդիպի, մեծամեծ
ծառայութիւններ կարող է անել աղղին և իր
անունը փառաւորել: Մեր նորընտիր պարոննե-
րին շատ լաւ յայտնի է, որ ամբողջ Արարկատա-
կանի հայ ժողովրդի համար Արամեան դպրոցը
և նրա հոգաբարձութիւնը «մահու և կենաց
խնդիր է», որովհետեւ ամբողջ Պարսկաստանի հա-
յերի մէջ Արամեան դպրոցը մի բացառութիւն
է կողմում որպէս մի փարոս, նրանից է միայն
սպասվում լոյս և դիտութիւն: Արղէն ամենքին
յայտնի է, որ պարսկահայ ուրիշ երկրների հա-
յերից ետ է, թէ բարոյական, թէ նիւթական
և թէ կրթութեան կողմանէ և ոչ ոք էլ համա-
րեա թէ նրա վրա ուղադրութիւն չէ դարձնում:
Արղեօք ծանր չէ մեր նորընտիր հոգաբարձուաց
յանձն առած պաշտօնը և մեծամեծ զոհողու-
թիւնների կարօտ:— Կասկածանք չը կայ, սա-
կայն նրանց աղգասիրական և յառաջագիմական
գեղեցիկ եռանդը տեսնելով, իրաւունք է տալիս
հաւատալու, որ բոլոր դժուարութեանց կը յաղ-
թեն տոկուն համբերութեամբ, իրեն աստուածա-
պաշտ և հայրենասէր հայեր, որով և մեծ անուն
և մեծ յիշատակ կը թողնեն պարսկահայի սըր-
տում:

Երկու շաբաթից աւելի է, որ երկնքում երե-
ւում է մի ահալին գիսաւոր աստղ. նրա պոչը
կամ գէսը բաւական թաւ է և երկար. նա բարձ-
րանում է հիւսիսային արևմտից և թեքվում է
զլիւվայր դէպի հիւսիսային արևելք: Ո՞վ գիտէ
քանի հարկու տարիներ է թաւալել անհուն տա-
րածութեան մէջ աղ կամեք՝ մինչև հասել է
մեր հորիզոնին: Ընթերցող հասարակութեան
արղէն յայտնի է, որ հուլիսաւոր չէյն իրա-
դուլահը թիւրքաց կառավարութիւնից բռնվե-
լով վան տարվեցաւ, կամ թէ ասեմք վան
կանչվեցաւ: Մենք լսեցինք, որ վանի մահմե-
դականութիւնը նրան փառաւոր ընդունելու-
թիւն է արել, այնպէս որ եթէ հայոց հերոսնե-
րից, օրինակի համար, Արամը և Տիգրանը կեն-
դանաւային, հայերը նրանց այդպէս լաւ չէին
ընդունի: Բայց մենք չենք նախանձի այդ ըն-
դունելութեան, թող չէյնը եթէ կը բարեհաճի
Աֆրիկայի անապատները գնալ, այն ժամանակ
աֆրիկացի սեւամորթ և վայրենաբարոյ մուսու-
մաններից աւելի փառաւոր ընդունելութիւն կը
գտնէ:

Արարկատականի նահանգապետ Լմիրը այժմ
գտնվում է պարսից և թիւրքաց սահմանի վրա.
նա գնացել է պարսից այն կողմերում ունեցած
բանակներին նայելու, այլ և նոյն սահմաննե-
րում քրիզերից կողոպտած և թշուառացրած
պարսից հպատակներին մի կերպով անդորրու-
թիւն տալու համար, որովհետեւ երկու տարի է
որ այդ կողմերի թէ քրիստոնէայ և թէ պարսիկ
աղգաբարձութիւնները սովի և քիւրդերից քա-
շած տառապանքների երեսից անհաւան ամա-
նայնների մէջ են: Պարսից կառավարութիւնը
այժմ սկսել է մօտաւոր խնամք տանել նոյն
անբաղադաւանների վրա, որպէս զի նրանց կե-
ցութիւնը դիւրանայ:

Ընթերցողին ծանօթ պէտք է լինի Միանդու-
արի անցեալ տարուայ աւերումը և կոտորածը
քրիզերի ձեռքով: Այդ ամբողջ շաբաթորոշու-
թեան թեւադիր էր համարվում և արղէն մե-
ղաղբում էր մի պարսկահպատակ քրիզ իշխան
Ջէլի աղա անունով, որ նոյն իսկ պարսից ծա-
ռայութեան մէջ էր: Այդ քրիզ իշխանը յայտ-
նի համարձակ անցնելով քրիզերի կողմը, ոչ
միայն նրանց զրգուել էր և առաջնորդել, այլ
անձամբ հրամանատարութիւն էր արել իբրեւ
զլիւսաւոր ապստամբապետ, որ Միանդուար գի-
ղաքաղաքը իսպառ կործանեն և նրա բնակիչ-
ները սրից անցկացնեն: Դառնալով անցնելուց
յետ ինչեալ շաբաթորոշ դարձաւ պարսից հոգն
անցնելով յանդգնել էր իրան արդարացնելու,
բայց կառավարութիւնը, որ լաւ ստուգել էր
նրա տմարդի արարքը, բռնելով բանադրեց և
մատոյս սկզբին նրան մահաւան դատապարտեց:
Գալիքի զինուորական հրապարակում Ջէլի ա-
ղան կապվեցաւ մի թողանքի բերանը, ինչպէս
յայտնի է թողանքի բերանը դէպի վեր է ցցված
լինում և երբ ուրախ դահլիճ պատրոյդ ձե-
ռին մօտենալով նրան պաթեցրուց, մի ակն-
թարթից յետ Ջէլի աղայի ամբողջ մարմինը
մասնաշաղկի կտորներ դառնալով, վայր թափվե-
ցան հրապարակի վրա ի տես բազմաթիւ ժո-
ղովրդեան, որ եկած էր ականատես լինելու:
Նրա մարմնի թէ մասերը և թէ ոսկերտութիւն
այնպէս մանր յոշուոված էր, որ միայն մի սը-

րունգն էր ամբողջ մնացել վառօդի հակապ-
կան ցնցումից. նրա դանդա անգամ փշրվելով
ուղեղի զանգուածը խմորի պէս վայր էր թա-
փուել, իսկ արիւնը սրսկված էր պատերին.
ահա արժանի պատիժ և ահա այս է բոլոր չա-
րագործների փառքը:

Մենք լրագրներում մի բանի անգամ կար-
դացինք այն լուրերը, որպէս թէ Պարսկաստա-
նում մորեխ և ժանտախտ եղած լինի, բայց որ-
քան մենք գիտենք և որքան էլ ստուգեցինք
Պարսկաստանի ոչ մի կողմում դրանցից ոչ
մէկը չէ երևացել: Հուճը արղէն հասնելու վրա
է, գարին հնձվում է, որ եթէ մորեխ էլ լինի,
այսուհետև ոչինչ վնաս չէ կարող տալ: Միայն
մի բան կայ ցաւալի, լսեցինք որ Համադանի և
Գիլմանի կողմերը մարդահալած տիֆը ար-
ծարձվելով, բազմաթիւ զոհեր է տանում:

Արմենակ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յրանխացի քիմիկոս Պատեօր մէկ դիւտ ա-
րաւ, որ քաղցող մարդը կարող է ունենալ թու-
նաւոր մարդու յատկութիւններ. նա իր կաթիլը
հաստատում է մի չարք գործնական փորձերով:
Մարդու թուրք, որ 12 ժամ չէ կերել, եթէ
ներս կաթեցնենք ճաղարի, նապաստակի, շան և
այլ կենդանիների արեան մէջ, թունաւորում է
նրանց: Պատեօր այդ նրանով է բացատրում,
թէ այն մարդը, որ երկար ժամանակ կերակուր
չէ ընդունել, ստամոքսային թթուն գոյացնում
է թուրք մէջ պարադիաներ, որոնք թունաւոր
են լինում մի քանի կենդանիների համար: Հէնց
որ մարդը կը կերակուրի, թուրք իսկույն կորց-
նում է իր թունաւոր ներգործութիւնը:

«Tempt» լրագրի խօսքերով, Գուրկանում,
Ամերիկայում գուրս է զալիս մէկ ամառը, որ
հրատարակում է խմբագրում է մի տասն
և երկու տարեկան աղջիկ: Մէկ հրատա-
րակիչ Բոստօնում տղաքից և կաղմեց քան և
վեց ժամում Տենիսոն բանաստեղծի հեղինա-
կութիւնների վերջին մասը: Ահա թէ ինչ արա-
ղութեան է հասել կիսաբ Նոր-Ալքսանդում:

Բիրմինգհամում վախճանիկացա յայտնի մար-
դասէր, միլիօնատէր սեր Մէդլէն: Նա հասարակ
բանաւոր էր, և շնորհիւ իր եռանդի և խելքի,
դարձաւ վերջը խոշոր գործարանատէր Բիրմինգհա-
մում: Մեր Մէդլէն իր ձեռք բերած ահալին կարու-
ղութեան վրա նայում էր, որպէս իրան յանձնված
մէկ բարբիթի վրա, որը նա պարտաւոր է յօգուտ
ընդհանուրի գործածելու: Նա հիմնում էր աղքատա-
նացների, որբանոցների, հիւանդանոցների, ուսումնա-
րանների, մէկ մեծ աղկի շինել տուց քաղաքի բնա-
կիչների համար, և միայն այն ժամանակն էր
մի բան սկսում, երբ անհրաժեշտ միջոցներ ու-
նէր այդ բանի համար: Մի և նոյն ժամանակ
հիմնելով բարեգործական ընկերութիւններ, ին-
քն երբէք չէր հսկում նրանց վրա, թողնելով
այդ գործերը ուրիշներին, որոնք պարապմունքի
և աշխատանքի պէտք ունէին: Հանգուցեալին
կարելի է անուանել մարդկութեան ճշմարիտ
բարեկամ, որ շատ հազիւ է պատահում կապի-
տալիստների մէջ:

«ՄՇԱԿ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 11 յուլիսի: Կօվնօից
„Голосъ“ լրագրին հաղորդում են յուլիսի
10-ից: Այրվեցաւ այստեղի փոխադարձ
կրեդիտի ընկերութեան բնակարանը: Կաս-
սան, պարտաւորահանները և բոլոր զօրու-
մենտները ազատված են:

ՍՕՖԻԱ, 9 յուլիսի: Հաւատացնում են,
որ Յանկօվին և Սլավէյիօվին թոյլ է տուած
ապրել Բօլգարիայի բոլոր նահանգական
քաղաքներում բացի Սօֆիայից և Տիրնօ-
վօից:

ՏՈՒՆԻՍ, 10 յուլիսի: Կլիւսունի բնակիչ-
ները մի աղադարարութեամբ զիմեցին արա-
բական ցեղերին, հրաւիրելով նրանց ապա-
տամբել Ֆրանսիացիների դէմ: Ապստամբ-
ների յոշերը 20,000 մարդ են համարում:

Խմբագիր—հրատարակող ԳԻՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ